

Sensorretteiing

26.05.11

NOR1211 Norsk hovudmål / Norsk hovedmål

NOR1218 Norsk for elevar med samisk som andrespråk

NOR1025 Norsk for elever med samisk som førstespråk

Bruk av vurderingsrettleiinga og vurderingsskjemaet

Denne sensorrettleiinga er eit supplement til den generelle vurderingsrettleiinga for eksamen i norsk. For å finne den, går du inn på www.udir.no og klikkar på Eksamen, Eksamen i videregående opplæring, Vurderings- og sensorveiledninger (<http://www.udir.no/Artikler/Eksamene/Vurderings-og-sensorveiledninger-VGO/>).

På side 11–12 i vurderingsrettleiinga er det ein matrise med kjenneteikn på måloppnåing til sentralt gitt skriftleg eksamen i norsk. I år er denne matrisen også limt inn i vurderingsskjemaet. Du skal bruke vurderingsskjemaet når du grunngir karakterforslaget ditt. Marker dei kjenneteikna som er relevante for karakterforslaget med kryss, ring, understreking eller liknande.

OBS: Vurderingsskjemaet er lagt ut som kopieringsoriginal, som word-dokument og pdf.

Skriving med pc og for hand

Ansvaret for den praktiske gjennomføringa av sentralt gitt eksamen ligg hos skoleeigar (sjå forskrift til opplæringslova § 3-28). Skoleeigar kan framleis velje om elevane skal bruke data eller skrive for hand. Sensorane skal alltid vurdere svara ut frå kompetansemåla i læreplanen og vurdere heilskapen i svaret.

Bokmål og nynorsk – hovudmål og sidemål

Kompetansemåla i læreplanen er felles for skriving på bokmål og nynorsk, men i avsnittet om sluttvurdering er nemningane "hovudmål" og "sidemål" brukte. Det er ingen fagleg nivåforskjell på innhaldet i hovudmåls-eksamen og sidemåls-eksamen. Matrisen med kjenneteikn på måloppnåing er felles for dei to eksamensdagane, men når det gjeld underpunktet om meistring/stort sett meistring/delvis meistring av ortografi og formverk, kan sensorane vente at eksaminandane meistrar hovudmålet sitt noko betre enn sidemålet.

Kompetansemåla i læreplanen og eksamensoppgåvene

I vurderingsrettleiinga side 9–10 ser du kva kompetansemål som kan bli prøvde til eksamen. Dei konkrete eksamensoppgåvene prøver eit mindre utval av kompetansemåla, men eit konkret svar kan likevel vise brei kompetanse i faget.

Det er viktig å vere merksam på at eit konkret oppgåvesvar kan vise kompetanse innanfor fleire kompetansemål. På den andre sida skal eksaminandane svare på *oppgåva*, som ikkje nødvendigvis spør etter alt det dei aktuelle kompetansemåla femner om. Derfor er det ikkje referert direkte til kompetansemåla i oppgåvesettet.

Nytt våren 2011: Kommentrar til eksamensoppgåvene

Dei siste åra har sensorrettleiingane hatt oppgåvekommentarar som blant anna seier kva som kjenneteiknar eit godt svar. Føremålet har vore å hindre at sensorane tolkar oppgåva ulikt. Kommentrarane har sagt litt om kva som er rimelege tolkingar av oppgåva, og litt om korleis oppgåva ikkje kan tolkast. Frå og med våren 2011 blir desse kommentarane erstatta med ein kort kommentar til kvar oppgåve inne i oppgåvesettet. Eksaminand og sensor får altså lik informasjon om korleis oppgåvene skal/kan/bør løysast.

Oppgåvene i norsk er som kjent relativt opne. Dei skal gi rom for sjølvstendig utforming av eigen tekst i samsvar med måla i læreplanen. Føremålet med å legge inn ein oppgåvekommentar i tillegg er å redusere risikoen for mistydingar og feiltolkingar som ikkje kjem av manglande fagkompetanse ("bom på oppgåva"). Eksamen skal vere organisert slik at eleven eller privatisten kan få vist fagkompetansen sin, derfor må oppgåveinstruksane vere så klare som mogeleg.

Kommentarane er kort formulert, for at det ikkje skal bli for mykje tekst i oppgåvesettet. Dei føreset at dei generelle kjenneteikna på måloppnåing til eksamen er kjent (side 11–12 i vurderingsrettleiinga). Dei er altså ikkje utfyllande.

Kommentarane har stort sett ein tredelt struktur:

- kva ein *skal* gjere for å svare på oppgåva
- litt om kva ein *kan* gjere, når det er høve til å velje ulike innfallsvinklar
- litt om korleis svaret *bør* vere for å vise høg grad av måloppnåing

OBS: Dei generelle kjenneteikna på måloppnåing er ikkje endra. Svara skal ikkje vurderast strengare enn før. Sensor skal ha ei open haldning og sjå etter kva kompetanse svaret faktisk viser, ikkje kva det manglar.

Det er viktig å merke seg at sensorane skal vurdere elevsvara på same måte som tidlegare.

Eksamensoppgåver, NOR1211–NOR1218

Svar på én av oppgavene. Skriv nummeret på den oppgaven du velger, og lag overskrift selv. Legg merke til at det står en kommentar under selve oppgaveinstruksen. Den vil være til hjelp for å løse oppgaven.

Oppgave 1

Vedlegg side 9-13: "Det adelige element" (1885), "Himmelbrev til Byron" (1904), "Kvinne-studentar" (1882), *Forrådt* (1892), "By og land hand i hand, hele folket i arbeide" (1933), *Soft City* (1969–75), Ungdomstelefonen.no (2011)

Frihet, fornuft og framskritt er sentrale ideer i *det moderne prosjektet*. De vedlagte tekstene på side 9–13 kan leses som kommentarer til – eller reaksjoner på – disse ideene.

Velg minst tre av tekstene. Gjør greie for ulike syn på frihet, fornuft og framskritt som kommer fram i tekstutvalget ditt. Hvilken verdi mener du de sentrale ideene i det moderne prosjektet har i dag? Skriv en artikkel.

Kommentar

Det skal komme tydelig fram hvilke tekster svaret ditt bygger på, og tekstene skal knyttes til det oppgaven ber om. Du kan velge ulike innfallsvinkler og måter å organisere svaret ditt på. For å vise høy grad av måloppnåelse bør du kunne gjøre greie for ideene i tekstutvalget ditt på en oversiktlig og relevant måte, og vise at du har kjennskap til ideene i det moderne prosjektet.

Oppgave 2

Vedlegg: Utdrag fra artikkelen "Kvinne-studentar" av Arne Garborg (1882) og romanen *Forrådt* av Amalie Skram (1892)

Begge disse tekstene tar opp kvinnenenes situasjon i samtiden. Sammenlikn innholdet, bruken av virkemidler og den funksjonen virkemidlene har i de to tekstene. Vurder om tekstene er aktuelle i dag.

Kommentar

I den første delen av svaret skal du vise tekstforståelse. I tillegg til å sammenlikne innholdet skal du trekke fram sentrale virkemidler og forklare funksjonen de har. I den siste delen skal du vurdere innholdet i tekstene ut i fra din egen samtid. Det skal være en balanse mellom de to delene av svaret ditt, og for å vise høy grad av måloppnåelse bør teksten din ha en klar og hensiktsmessig struktur.

Oppgave 3

Vedlegg: "By og land hand i hand, hele folket i arbeide", valgplakat for Arbeiderpartiet (1933) og bilderuten "Where are they going?" fra *Soft City* (1969–1975), en tegneserieroman av den norske bildekunstneren Pushwagner

Analyser og sammenlikn de to sammensatte tekstene. Hvordan kan tekstene leses som kommentarer til, eller reaksjoner på, sentrale ideer i *det moderne prosjektet*?

Kommentar

Du skal skrive om både form og innhold. I den første delen av svaret skal du ta for deg bruken av virkemidler i de to sammensatte tekstene, og sammenlikne dem. I den siste delen av svaret kan frihet, fornuft og framskritt være nyttige stikkord. For å vise høy grad av måloppnåelse bør du sammenlikne på en nyansert måte, bruke fagspråk og reflektere over historiske utviklingstrekk.

Oppgave 4

Vedlegg: "Hvem er jeg?" Annonse for Ungdomstelefonen.no, *Filmmagasinet* 1/2011

Analyser den sammensatte teksten. Bruk begreper fra retorikken.

Kommentar

I svaret ditt skal du si noe om de ulike elementene i annonsen og forholdet mellom dem. I analysen er det viktigere at du forstår de begrepene du bruker, enn at du bruker mange faguttrykk. For å vise høy grad av måloppnåelse bør du bruke fagspråk på en relevant og presis måte, og på den måten forklare hvordan annonsen kommuniserer.

Oppgave 5

Vedlegg: "Berus dere!" av Charles Baudelaire (1864) og "Om pengar" av Arne Garborg (1920)

Tolk og sammenlikn de to tekstene.

Kommentar

Du skal skrive om form og innhold i begge tekstene, og du skal skrive omtrent like mye om hver tekst. Du bør sammenlikne både formelle og innholdsmessige sider ved tekstene, men du kan velge hva du vil legge mest vekt på. For å vise høy grad av måloppnåelse bør du gjøre rede for språklige virkemidler på en presis og oversiktlig måte.

Eksamensoppgåver NOR1025, Norsk for elever med samisk som førstespråk

Oppgave 1

Vedlegg side 8-12: "Naturmenneskets tanker" (1980), valgplakat for Arbeiderpartiet (1933), "Kvinnestudentar" (1882), *Forrådt* (1892), "Mount Palopáá, Finland" (2001), *Soft City* (1969–75) og annonse for Ungdomstelefonen.no (2011)

Frihet, fornuft og framskritt er sentrale ideer i *det moderne prosjektet*. De vedlagte tekstene på side 8–12 kan leses som kommentarer til – eller reaksjoner på – disse ideene.

Velg minst tre av tekstene. Gjør greie for ulike syn på frihet, fornuft og framskritt som kommer fram i tekstutvalget ditt. Hvilken verdi mener du de sentrale ideene i det moderne prosjektet har i dag? Skriv en artikkel.

Kommentar

Det skal komme tydelig fram hvilke tekster svaret ditt bygger på, og tekstene skal knyttes til det oppgaven ber om. Du kan velge ulike innfallsvinkler og måter å organisere svaret ditt på. For å vise høy grad av måloppnåelse bør du kunne gjøre greie for ideene i tekstutvalget ditt på en oversiktlig og relevant måte, og vise at du har kjennskap til ideene i det moderne prosjektet.

Oppgave 2

Vedlegg: Utdrag fra artikkelen "Kvinnestudentar" av Arne Garborg (1882) og romanen *Forrådt* av Amalie Skram (1892)

Begge disse tekstene tar opp kvinnes situasjon i samtiden. Sammenlikn innholdet, bruken av virkemidler og den funksjonen virkemidlene har i de to tekstene. Vurder om tekstene er aktuelle i dag.

Kommentar

I den første delen av svaret skal du vise tekstforståelse. I tillegg til å sammenlikne innholdet skal du trekke fram sentrale virkemidler og forklare funksjonen de har. I den siste delen skal du vurdere innholdet i tekstene ut i fra din egen samtid. Det skal være en balanse mellom de to delene av svaret ditt, og for å vise høy grad av måloppnåelse bør teksten din ha en klar og hensiktsmessig struktur.

Oppgave 3

Vedlegg: Kunstfotografiet “Mount Palopáá, Finland” av Marja Helander (2001) og bilderuten fra tegneserieromanen Soft City (1969–75)

Analyser og sammenlikn de to bildene. Hvordan kan de leses som kommentarer til eller reaksjoner på sentrale ideer i det moderne prosjektet?

Kommentar

Du skal skrive om både form og innhold. I den første delen av svaret skal du ta for deg bruken av virkemidler i de to bildene, og sammenlikne dem. I den siste delen av svaret kan frihet, fornuft og framskritt være nyttige stikkord. For å vise høy grad av måloppnåelse bør du sammenlikne på en nyansert måte, bruke fagspråk og reflektere over historiske utviklingstrekk.

Oppgave 4

Vedlegg: “Hvem er jeg?” Annonse for Ungdomstelefonen.no, *Filmmagasinet* 1/2011

Analyser den sammensatte teksten. Bruk begreper fra retorikken.

Kommentar

I svaret ditt skal du si noe om de ulike elementene i annonsen og forholdet mellom dem. I analysen er det viktigere at du forstår de begrepene du bruker, enn at du bruker mange faguttrykk. For å vise høy grad av måloppnåelse bør du bruke fagspråk på en relevant og presis måte, og på den måten forklare hvordan annonsen kommuniserer.

Oppgave 5

Vedlegg: “Berus dere!” av Charles Baudelaire (1864) og “Om pengar” av Arne Garborg (1920)

Tolk og sammenlikn de to tekstene.

Kommentar

Du skal skrive om form og innhold i begge tekstene, og du skal skrive omtrent like mye om hver tekst. Du bør sammenlikne både formelle og innholdsmessige sider ved tekstene, men du kan velge hva du vil legge mest vekt på. For å vise høy grad av måloppnåelse bør du gjøre rede for språklige virkemidler på en presis og oversiktlig måte.

Schweigaards gate 15
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
www.utdanningsdirektoratet.no